

Jaarverslag 2015 van het kloostermuseum Sint Bernardushof.

I Tentoonstelling en lezing.

De wisselexpositie 2015 is gewijd aan Caesarius, novicemeester van het klooster Heisterbach. Hij heeft een groot aantal mirakels en wonderverhalen verzameld die hij gebruikt voor het onderricht van de jonge monniken. Enkele van deze verhalen spelen zich af in Groningen en zijn dan ook mede onderwerp van de expositie.

De expositiecommissie bestaat uit Marijke Meijer Drees, Saskja Treu, Janke Holwerda-Malda en Pieter Bootsma.

Marjolein Uitham heeft in opdracht van de commissie een leporello getekend waarop de Groningse mirakels zijn uitgebeeld. De foto's in de tentoonstelling zijn van de hand van Dirk Fennema. In de expositie kan gebruik gemaakt worden van de jongste aanwinst van de collectie van het museum, een in brons uitgevoerde, 19e eeuwse verbeelding van Bernardus van Clairvaux. De film die de bezoeker inleidt in het thema is gemaakt door Arno Cupédo.

De openingslezing wordt verzorgd door Prof. Van Oostrom waarbij hij ondermeer over de *Beatrijs* spreekt die in zijn oervorm voorkomt in de *Dialogus Miraculorum*, de verzameling mirakels van Caesarius. De opening vindt plaats op 11 april en trekt niet minder dan 160 belangstellenden.

De expositie wordt bezocht door ... bezoekers. Uit de dagelijkse registratie van het bezoekersaantal blijkt dat de piek in het bezoek verschuift naar de weekends. Dankzij de dagelijkse inzet van het team van vrijwilligers kan aan alle bezoekers een rondleiding door museum en Abdijkerk- de vroegere ziekenzaal van het klooster- worden aangeboden.

Op 18 maart spreekt J.J. van Moolenbroek over de Caesarius-mirakels . De lezing is een gezamenlijk initiatief van het museum en de plaatselijke afdeling van *het Nut*.

II Het Wonder van Aduard.

De gemeente *Zuidhorn* heeft in samenwerking met de erfgoedorganisaties die Aduard rijk is waaronder het museum het initiatief genomen om het kloosterverleden van het dorp beter zichtbaar te maken. Behoudens het markeren in de bestrating van de contouren van de kloosterkerk, de verplaatsing op het Kaakheem van de koningslinde en het oorlogsmonument waardoor er beter zicht ontstaat op de Abdijkerk en het openen van enkele zichtlijnen in het dorp is langs de openbare weg een aantal kunstwerken, zeven markers en elf borden met informatie over de geschiedenis van het klooster opgericht. Met een 3D app kunnen bij de markers beelden van het vroegere kloostercomplex worden opgeroepen. De inhoudelijke informatie voor de app is voornamelijk geleverd door de heer J. Loer, de technische realisatie is door Axe Kooi. Helaas blijken niet alle voorgenomen voorzieningen van Het Wonder te kunnen worden gerealiseerd. Zo stuit het zichtbaar maken van het diepriet van het klooster op technische bezwaren en worden de leilinden die de plaats van de Noorder- en Zuiderpoort moeten markeren spoedig verwijderd door bezwaren van omwonenden en van het openbaar vervoer.

Het gereedkomen van de app geeft het gemeentebestuur reden om op 19 september een feestelijke bijeenkomst te beleggen die vele bezoekers trekt uit het dorp en uit de regio. Bij de organisatie worden velen uit het dorp betrokken waaronder de secretaris van het bestuur, mw J Ludwig- Bouma. Het programma behelst ondermeer een wandeltocht vanaf het Martinikerkhof te Groningen naar Aduard en een dorpsmarkt op de Hofstraat. Het museum houdt open huis en er wordt druk gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in de museumtuin

te verpozen. De activiteiten vergen veel inspanning van de vrijwilligers van het museum. De app wordt door gedeputeerde mevr. F Gräper-van Koolwijk en wethouder F Stol in gebruik gesteld bij de voor het museum opgestelde marker. De plaatsing van deze marker heeft overigens wel tot gevolg dat het heggeschip is verwijderd.

De zorg van het bestuur richt zich nu op het afronden en op het onderhouden van elementen van het *Wonder van Aduard*. De secretaris heeft daartoe een *restpuntenlijst* opgesteld die aan het *Platform* van de erfgoedorganisaties en aan het gemeentebestuur zal worden aangeboden.

III Consequenties van de 3D app installatie.

Het beeld van het kloostercomplex is sinds de bouw van de maquette in het museum bijgesteld hetgeen zichtbaar wordt in de verbeelding van de 3D app. Vandaar dat het bestuur een nieuwe maquette laat maken die gebaseerd is op deze nieuwe verbeelding. Daartoe moet gebruik worden gemaakt van de digitaal aan te leveren gegevens van A Kooi.

Verwacht mag worden dat het museumbezoek de invloed van de nieuwe faciliteit zal ondergaan. Op 6 juli is over onze verwachtingen een vrijwilligersbijeenkomst belegd. Een commissie, bestaande uit F de Weger, H Muskee en A. Hof zal het museum op de nieuwe situatie voorbereiden. Op 23 september, enkele dagen na de opening, wordt een tweede bijeenkomst belegd waarbij ook de heer Kooi aanwezig is en waarbij een eerste indruk van de nieuwe voorziening kan worden meegenomen.

Gevolg van de voorziening is tevens dat het museum een nieuwe website krijgt die ook informatie geeft over de 3D app installatie.

IV Samenwerking met de stichting Zuiderpoort (het Rechthuis)

Zijn de contacten met het Rechthuis in het verleden verlopen via het Platform van de Aduarder erfgoedorganisaties, in 2015 groeit de gedachte dat de beide Platform-organisaties die de beschikking hebben over een pand met elkaar in gesprek moeten over de vraag of de panden niet in gezamenlijkheid moeten worden geëxploiteerd. Op 29 september ontmoeten beide besturen elkaar in de tuin van de Sint Bernardushof en wordt besloten tot de start van deze gesprekken. Resultaat moet een rapport zijn dat vatbaar is voor besluitvorming over de samensmelting.

V De Abdijkerk

Op 4 oktober draagt de rijksoverheid de eigendom van de Abdijkerk over aan de stichting *Nationale Monumenten Organisatie, NMO*. De vraag naar de consequenties van de wisseling van eigenaar heeft het bestuur voortdurend bezig gehouden, een vraag die is gedeeld met de kerkrentmeesters van de Nederlandse Hervormde gemeente van Aduard, de gebruiker van het kerkgebouw. Tijdens hun bezoek op 29 september aan Aduard heeft het bestuur gesproken met de voorzitter en de directeur van de NMO. Vooralsnog lijken geen plannen te bestaan wijzigingen aan te brengen in de bestaande verhoudingen wat betreft het gebruik van de Abdijkerk.

VI De vrijwilligersorganisatie

Op 3 januari overlijdt John Kruijze die bijna vanaf het begin bij het museum betrokken is geweest. Velen uit onze kring hebben de begrafenis bijgewoond en namens het museum zijn in de afscheidsdienst woorden van gedachtenis gesproken. Op 1 juli 2015 moet in het kerkje van Den Horn afscheid genomen worden van Lourens Vonk die in het verleden als

vrijwilliger in het museum werkzaam is geweest en zijn vrouw bij haar vele werk ten behoeve van de *Sint Bernardushof* trouw ter zijde heeft gestaan.

Werving van nieuwe vrijwilligers is een continue zorg. Na een eerste contact met de secretaris van het bestuur volgt een introductie in hun vrijwilligerstaak onder leiding van Rein van Eijk. Als nieuwe vrijwilligers hebben we dit jaar welkom geheten Willemien Jonker, Jeichien Stapel, Hebel Pilat, Crina Eilander en Marian Matthijsen.

Op 9 februari is een intervisiebijeenkomst van de vrijwilligers gehouden onder leiding van Cor van der Leest. Onze presentatie tijdens de rondleiding, de duur van de rondleiding en de kwaliteit van onze informatieverstrekking zijn punten die aan de orde komen.

Tijdens de zogeheten “plenaire”, de twee maal in het jaar plaatsvindende vrijwilligersbijeenkomsten, is gesproken over het invoeren van pinbetaling en de museumjaarkaart. Na onderzoek van de penningmeester is besloten een en ander niet in te voeren. De kosten zouden het gemak overtreffen. De entreprijs van het museum is met €0,50 opgehoogd tot €4,0. De invoering van de digitale aanmelding voor het rooster van de “diensten” is uiteindelijk niet doorgezet. In de toekomst volgt wellicht een tweede poging.

Tot de traditionele samenkomsten van alle medewerkers van het museum horen de nieuwjaarsbijeenkomst, in 2015 op 4 januari in de woonkamer van Ies de Boer, de maaltijd in de vroege zomer in de tuin- ditmaal op 26 juni- en de excursie na de sluiting van het seizoen, dit jaar op 7 november. De reis gaat naar het Ruurd Wiersmahuisje te Birdaard, de sporen van het premonstratenzer klooster Mariëngaarde te Hallum en de onlangs vernieuwde Schierstins te Veenwouden. Bijzonder is het uitwisselingsbezoek van vele vrijwilligers met *Wierdenland* te Ezinge.

VII Externe contacten

In het verleden is er nu en dan contact met de mensen van *Ihlow* en van de *Johannes á Lasco* bibliotheek te Emden. Het bezoek dat prof Strubind van de universiteit van Oldenburg met haar studenten in de vroege zomer aan Aduard brengt geeft aanleiding tot een nader beraad tussen Ihlow, de á Lasco, prof. Strubind en de Sint Bernardushof om een museale activiteit op te zetten vanwege het Lutherjaar in 2017. Het thema dat prof Strubind voor ogen staat, het klooster als vindplaats van voorreformatische neigingen blijkt echter niet vruchtbaar te maken.

Het bestuur spreekt ook samen met vertegenwoordigers van *Klaarkamp*, *Schierstins* en *Bonifatiuskapel*. Dit contact resulteert in de organisatie van de *kloosterbrom* op 19 september, een initiatief waaraan schaars wordt deelgenomen.

Een bijzonder contact heeft het bestuur in dit verslagjaar met het *Best Western hotel Aduard*. De jongste uitbreiding van het hotel wordt op 6 februari luisterrijk gevierd. De *monnik Isebrand* en de voorzitter geven acte de présence en mogen een cheque van € 2570 in ontvangst nemen die de dankbare gasten van de openingsmanifestatie bijeen hebben gebracht. Het bedrag zal worden ingezet voor de bouw van de nieuwe maquette.